

HET WALVISKOMPAS

Colofon

ISBN: 978 94 6365 930 7

1e druk 2026

© 2026, Ineke Kempen

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Foto auteur: Loek de Boer

Niets uit deze uitgave mag worden veelelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

HET WALVISKOMPAS

INEKE KEMPEN

Uit respect voor de privacy van een van de personen in dit boek zijn bepaalde details gewijzigd. Zijn afkomst wordt anders beschreven en zijn geboorteland blijft onvermeld. De ontmoetingen, gesprekken en gebeurtenissen die ons verbinden, zijn daarentegen naar waarheid en zo zorgvuldig mogelijk weergegeven.

Voor mijn leraar, genezer en geliefde

*What lies behind us and
what lies before us are tiny
matters compared to what
lies within us*

Ralph Waldo Emerson

‘Dag mevrouw, mag ik u een heel gelukkig kerstfeest toewensen?’

Het is midwinter 2015, enkele dagen voor kerst, de dag van de winterzonnewende. Ik loop langzaam naar mijn flat in het schemerlicht van een grijze namiddag. Ik ben verrast door de verfijnde beschaving die doorklinkt in de stem die het zinnetje uitspreekt. Ik zie een slanke, tengere man met een getinte huidskleur, scherpe gelaatstreken en een bril met een donker montuur.

‘Ja, dat mag u en ik wens u ook een heel fijn kerstfeest toe,’ antwoord ik.

Ik heb de man niet echt aan zien komen, het lijkt alsof hij door een onzichtbare teleportermachine ineens in mijn tijd en ruimte geplaatst wordt, heel symbolisch midden op het kruispunt van een stil steegje en een rustige straat.

Er is verder niemand, er rijden geen auto’s en er zijn geen andere mensen te zien, er is alleen de stilte van die nevelige winterdag en het zachte geluid van onze voeten op het asfalt als we naar elkaar toe lopen. Hij steekt zijn hand naar me uit en terwijl hij dat doet, maakt hij een lichte buiging met zijn hoofd. Na een kort praatje gaan we ieder onze eigen weg en zien we elkaar niet meer, op een vluchtige ontmoeting in de stad na, zes maanden later, waarbij we elkaar alleen in het voorbijgaan toeknikken, hij weer op diezelfde mooie manier met een lichte neiging van het hoofd. Hij is in het gezelschap van een andere man, dus we lopen door zonder elkaar te spreken.

Winterzonnewende 2016. Ik loop op bijna dezelfde plek, op bijna hetzelfde tijdstip van de dag vanuit de stad naar mijn flat, als hij me tegemoet komt lopen op een relaxte, slenterende manier. Ik stop om naar hem te kijken: zijn manier van

lopen bevalt me en de manier waarop hij naar me toekomt, raakt me. We kijken elkaar aan en glimlachen, want we denken allebei precies hetzelfde: een jaar geleden op exact dezelfde tijd en plaats hebben we elkaar voor het eerst ontmoet. Ik loop de trap van het appartementencomplex op om alvast de post uit mijn brievenbus te halen, terwijl ik wacht tot hij voorbijkomt. Hij stopt, lacht vriendelijk, geeft me een hand en refereert aan de ontmoeting een jaar geleden.

‘Was je naar de bieb?’ vraagt hij. Blijkbaar heb ik hem vorig jaar verteld dat ik bijna elke dag een rondje door de stad loop en in de bieb kranten en tijdschriften ga zitten lezen. Zijn hand omvat nog steeds de mijne en die voelt zo aangenaam warm aan dat ik er een opmerking over maak. Daarop legt hij zijn andere hand over de mijne en zegt: ‘Ja, maar die van jou is heel koud.’ Ik heb inderdaad ijsklompjes en zeg dat ik grieperig en verkouden ben. Heel attent geeft hij me meteen een recept voor een heet citroendrankje met gember en honing. ‘En daarna lekker slapen,’ zegt hij. Zijn blik glijdt langs de brievenbussen en hij vraagt mijn huisnummer. ‘Dan doe ik je een kerstkaart in de bus.’ Hij wijst op zichzelf en zegt: ‘Mo.’ Ik stel me eveneens voor. ‘De volgende keer gaan we koffiedrinken,’ zegt hij. Daarna ga ik naar binnen en loopt hij de stad in.

De andere dag ligt er inderdaad een kerstkaart in de brievenbus. Jammer genoeg heeft hij alleen zijn naam erop gezet, geen adres of telefoonnummer, zodat ik niet kan reageren. Het valt mij op dat ik de kaart dusdanig in het zicht plaats in mijn woonkamer, dat ik hem steeds in het vizier heb. Ik kijk er vaak naar en laat hem tot ver na de feestdagen staan.

In de weken die volgen, begint hij door mijn hoofd te spoken. Dit wordt in gang gezet door de herinnering aan de zorgzame manier waarop hij mijn koude hand vasthield en mij dat recept gaf.

Ik begin na te denken over wat ik eigenlijk wil in mijn leven en of daar eventueel nog een man in zou passen. Ja! Ik heb vage gedachten over meer genieten van het leven, op reis gaan en leuke dingen doen, maar dan samen met iemand en niet langer alleen. Ik moet aan Bert denken, mijn in 2014 overleden geliefde, die mij bij een ontmoeting via een medium aanraadde een maatje te zoeken. 'Jij wilt niet alleen geven, jij wilt ook delen,' zei hij toen.

Ik baal behoorlijk dat ik niks over Mo weet, zodat ik geen contact kan leggen. Moet ik dan weer wachten op een toevallige ontmoeting? En zo ja, wie weet hoelang dat dit zal duren. Ik meen me de man te herinneren met wie hij de afgelopen zomer door de stad liep. Deze man zie ik regelmatig bij mij in de flat, waar hij iemand opzoekt, en we maken dan altijd kort een praatje. Als ik hem weer zie, zal ik hem naar Mo vragen, denk ik resoluut.

Twee dagen later zie ik hem, maar dat gebeurt dermate plompverloren dat ik terugschrik en hem niet aanspreek. De rest van de dag heb ik hier spijt van en scheld ik mezelf inwendig uit voor 'stommeling'.

Een dag later krijg ik in de stad een herkansing. Ik zie de man lopen en ga nu linea recta op hem af en vertel over Mo en de kerstkaart en dat ik meen hen samen in de stad te hebben gezien. Nee, hij kent geen Mo.

'Goh, misschien is hij wel een geheime minnaar,' oppert de man.

'Nou, geheim is hij niet, ik heb alleen geen gegevens van hem,' zeg ik.

Het woord minnaar ontken ik vreemd genoeg niet. Later zal blijken dat ze elkaar alleen van gezicht kennen en toevallig even met elkaar opliepen die zomerdag.

Een week later zit ik nog steeds te broeden op hoe ik contact kan leggen met een man van wie ik alleen weet dat hij Mo heet, een naam die een soort blijde herkenning in me oproept. Mijn ziel springt op bij het horen van die naam. Ik besluit een mailtje naar mijn nicht Elisa te sturen. Uit ervaring weet ik dat dingen vaak concreet worden wanneer je je gedachten uitspreekt, of dat nu via je mond, je pen of het toetsenbord is. Ik vertel Elisa over Mo en zij mailt terug dat ik nog jong ben, eenenzestig, en waarschijnlijk nog eens in het leven een liefdeservaring moet opdoen. Hierop reageer ik bevestigend: ja, dat wil ik toch nog een keer meemaken. Ik klik op verzenden en bijna exact op hetzelfde moment gaat de bel. Mo, flitst het door me heen. En inderdaad, hij staat voor mijn deur! Ik laat hem binnen en vraag of hij een kop koffie wil.

Hij loopt door en kijkt naar het scherm van mijn computer, waarop de mail over hem nog groot te zien is. Ik begin lich-
telijk te zweten en sluit mijn computer zo snel mogelijk af. We beginnen een gesprek. Hij blijkt al langer in de stad te wonen, maar ik heb hem nooit eerder gezien. Hij zegt dat hij mij wel al langer in het vizier had, want ik leek hem een lieve vrouw, en hij had zich afgevraagd of ik een vriend zou hebben of alleen zou zijn.

Mo is net terug van familiebezoek in Spanje. Hij is van Afrikaanse afkomst en heeft veel familie in Spanje wonen. Hij heeft moeite met de Nederlandse winters en zijn woning benauwt hem vaak, daarom zoekt hij geregeld ruimere hor-
izonten op.

Op een gegeven moment staat hij op, loopt naar me toe en omvat mijn gezicht met zijn handen. De twee zachtste handen die ik ooit gevoeld heb. Daarna drukt hij de zachtste lippen die ik ooit gevoeld heb op de mijne. Ontroerd omvat ik zijn handen met de mijne en laat die zachte gevoelens door me heen stromen. Het is zo zacht, maar ook o zo verwarrend.

Bij binnenkomst had hij zich verontschuldigd dat hij geen bloemen bij zich had, want ja, dat hoorde volgens hem nu eenmaal zo, maar hij wist niet of ik wel thuis was. Hij wil 's avonds terugkomen en zal dan bloemen meenemen. 'Wat drink je, dan neem ik dat ook mee.' Uiteindelijk spreken we af voor de volgende dag.

Exact op het afgesproken tijdstip staat hij voor de deur, met twee zakken mangosap en twee bossen rozen, een bos witte en een bos donkerrode rozen. Ik zet ze bij elkaar in een grote vaas, waar ze een prachtig, uitbundig bloeiend boeket vormen. We kijken er allebei blij en genietend naar.

In de dagen en weken daarna behandel ik de rozen elke dag met de energie uit mijn handen en spreek ze liefdevol toe. Aan mijn moeder vraag ik of zij er vanuit haar wereld wat extra zorg aan wil besteden. Dit is nu vijf weken geleden. Er zijn nog acht rode rozen over. Zes heb ik in een klein potje met oase bij elkaar gezet en de twee mooiste heb ik met een roze lintje vastgebonden en ondersteboven te drogen gehangen. Ik kijk er steeds naar, net Mo en ik. Maar is er nog wel een Mo en ik?

Ik heb nog twee afspraken met hem gehad, kort na elkaar, bij mij thuis. Ik zag hem in vijf dagen drie keer en eerlijk gezegd was dat wat veel van het goede. Hij zet mijn hele bestaan op zijn kop en ik heb te weinig tijd gehad om dit te verwerken. Toen ik daarna een tijd niks van hem hoorde, was dat in eerste instantie een opluchting, omdat ik veel tijd nodig had om mijn balans te hervinden. Ik kwam hem nog twee keer spontaan tegen. Eén keer bij de Jumbo en één keer op het Munsterplein. Beide keren was hij blij me te zien en op het Munsterplein stelde hij voor koffie te gaan drinken. Het zaakje waar we naartoe gingen, heet Ome Jeu en aangezien ik een oom heb gehad met die naam, voelde ik me er meteen op mijn gemak. Ik wilde de koffie afrekenen omdat ik er ook een stuk vlaai bij had gegeten, maar daar wilde Mo niks van weten.

‘Dan kom je die koffie maar een keer bij mij terughalen,’ zei ik.

‘Vanavond?’ vroeg hij.

Omdat ik al door mijn energie heen zat voor die dag, vroeg ik of morgenavond hem ook uitkwam. Hij keek moeilijk en zei dat hij het zou proberen en dat hij me nog zou bellen. Ik wist meteen dat hij dat niet zou doen en dat was ook zo. Ik heb hem niet meer gezien of gesproken. Om hem uit de tent te lokken, heb ik hem een valentijnskaart gestuurd, maar daar heeft hij niet op gereageerd. Ik weet niet of hij geen belangstelling meer heeft voor een verder contact of dat ik hem gekwetst heb met het een of ander. Misschien is het een cultuurdingetje waar ik geen inzicht in heb.

Ik sta vooral te kijken van de impact die deze man op mij heeft. Ik heb het gevoel dat wij elkaar al kennen uit een vorig leven en dat wij elkaar toen pijn hebben gedaan. Het is nu

de bedoeling om dit te helen, maar dan starten we niet echt goed. Misschien spiegelt Mo mijn eigen ambivalentie, want ik weet niet echt wat ik wil. Aan de ene kant zou ik wel weer een relatie willen, maar ik moet eens goed nadenken over de vorm die ik daaraan wil geven. Trouwen of samenwonen is voor mij niet echt geschikt en een latrelatie zoals ik met Bert had, waarbij we twee vaste dagen per week afspraken, is eigenlijk ook wat te vast. In feite is het gegeven dat wij in dezelfde stad wonen heel geschikt om elkaar spontaan te bellen en dan samen iets te gaan doen, al is het maar simpelweg een kop koffie drinken.

Volgens mij is Mo net als ik een HSP, een hoogsensitief persoon. We lagen samen in bed en ik vroeg hem wat hij van mijn bedje vond. 'Best lekker,' zei hij. 'Maar ik slaap alleen,' gaf ik meteen waarschuwend aan. Daarna volgde een verhaal waarbij hij aangaf ook slaapproblemen te hebben als hij niet in zijn eigen bed lag. Na een doorwaakte nacht bij familie was hij opgelucht in zijn eigen bed geploft met de verzekering: 'Bed, ik laat je nooit meer alleen.' Heel herkenbaar. We houden allebei van dezelfde muziek (jaren zestig en zeventig) en enthousiast begon hij op zijn telefoon allerlei muziek af te spelen. Santana met *Oye como va* en *Samba pa ti*, Joe Dassin met *L'été indien*. Toen ik van dit laatste lied de tekst opzocht, werd ik er erg door getroffen. Achter de titel staat tussen haakjes *Africa* en met een schok dacht ik aan een vroeger leven dat ik op dat continent geleid heb. Ken ik Mo uit dat leven?

Kort daarna zag ik een reisprogramma waarbij de Engelse presentator per trein door Noord-Afrika reisde. Ik vond het er prachtig en zat met open mond te kijken naar de prachtige

gebouwen en de mooie natuur. Ik kon alleen maar denken: hoe kon Mo hier ooit weggaan?

Afrika fascineert me al langer, maar alleen durf ik hier niet naartoe. Met hem zou ik dat dolgraag willen. Hij houdt al net zo van reizen als ik en noemt zichzelf een globetrotter. Hij houdt net als ik van talen. Arabisch is zijn moedertaal, daarnaast spreekt hij Frans, Engels, Nederlands en een beetje Duits. Hij zei ook nog dat hij heel goed kon dansen. Helemaal goed! Ik heb altijd een partner gewild met wie ik kon dansen, maar dat is me nooit gelukt. Ik droom ervan met deze man op reis te gaan en 's avonds lekker ergens te gaan dansen.

Het fysieke contact bouwden we op naar een manier waarbij we ons allebei prettig voelden. Waar ik vooral op lette, was hoe zijn energie bij die van mij paste. Naadloos! Wat mij raakte, was de manier waarop hij het contact zocht met zijn handen. Hij legde zijn handen in de mijne en heel teder, heel bewust, strengelde hij daarna zijn vingers door die van mij. Het was zo'n mooi gezicht, zijn getinte huidskleur in contrast met mijn blanke huid.

Het doet mij denken aan een ontroerend verhaal dat ik lang geleden las in een tijdschrift. Een jonge mannelijke walvis is op zoek naar een vrouwtje en zwemt heel alleen in de oceaan. Hij ontmoet een vrouwelijke soortgenoot van ongeveer dezelfde leeftijd en blij met haar gezelschap begint hij toenaadering te zoeken. De manier waarop ze dit beide doen, is heel subtiel en zorgzaam. Voorzichtig raken ze elkaar aan met hun vinnen, heel zacht en teder, waarbij ze goed letten op hun eigen reacties op deze strelingen. Na lange tijd komt hij tot de conclusie dat zij toch niet helemaal de ware is voor hem: haar energie past niet helemaal bij de zijne. En dat is toch een ver-

eiste. Ze nemen afscheid van elkaar en hij vervolgt eenzaam zijn zoektocht. Alles wordt verteld vanuit het perspectief van deze jonge walvis en het is zeer herkenbaar en leerzaam. Uiteindelijk vindt hij een vrouwtje van wie de energie wel bij hem past, wat zorgt voor een diepe, intense vreugde. Deze uiten ze door samen hoog uit het wateroppervlak te breken, waarbij de opspattende waterdruppels flonkeren in de stralende zon, en samen vervolgen ze hun weg door de oceaan. Ik ben vooral geraakt door de zorgvuldigheid waarmee de jonge walvis te werk gaat, hoe serieus hij zijn gevoel neemt, de tijd neemt om het te onderzoeken en hoe sterk hij op zijn intuïtie vertrouwt. Laat dat ook mijn kompas zijn.

Na die bezoeken heb ik Mo een kaart gestuurd en ik heb de indruk dat toen het probleem is begonnen en hij zich begon terug te trekken. Ik had in de stad een tekst gezien die mij dermate trof dat ik hem die niet wilde onthouden.

*Once in a while,
right in the middle
of an ordinary life,
love comes along
and brings you
a fairy tale.*

Ik had in het begeleidend schrijven een en ander wel wat afgezwakt, omdat ik de woorden ‘love’ en ‘fairy tale’ wat zwaar vond. Verder had ik alleen maar vriendelijk geschreven dat ik zijn bezoeken leuk had gevonden en de rozen me blij maakten. Geëindigd met: ‘tot ziens’. Geen klef gedoe met ‘kusjes’ of ‘liefs’ of iets in die trant.

De kaart die ik had uitgezocht, vond ik wel passen bij de glo-

betrotters die we zijn. Het was een tekening van de aarde, waarbij vooral Europa en Afrika goed zichtbaar waren. In Nederland stonden molentjes getekend en in Afrika palmboomen en mooie, witte Arabische gebouwen. In de Atlantische oceaan zwommen dolfijnen en walvissen. Ik kreeg een kaart terug met daarop een muis met twee koffers die terugkwam van vakantie en door een paar onduidelijke figuurtjes welkom thuis geheten werd. Helaas was de boodschap geschreven in de kaart minder leuk. Hij zei een afspraak af, omdat hij het heel druk had en hij beloofde mij later te bellen. Dit heeft hij dus niet meer gedaan en buiten de twee spontane ontmoetingen, waarbij hij ook beloofde dat hij me zou bellen en waar hij zich niet aan heeft gehouden, heb ik hem een hele tijd niet meer gezien of gesproken. Ik merk dat dit me erg raakt en verdrietig maakt.